

*Драганова Дар'я Сергіївна,
студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к. ю. н., доцент,
доцент кафедри цивільного права Токарева В. О.*

ПЕРЕДУМОВИ СТРАХУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Страхування інтелектуальної власності – це абсолютно новий вид страхування в нашій страховій галузі, де більшою мірою використовується майно, ризик втрати майна, відповідальність за шкоду, але не інтелектуальна власність. Останнім часом все більше уваги приділяється інтелектуальній власності, в основному через швидке зростання технічного прогресу, а також його переваг. З іншого боку, кожне технологічне відкриття ставить перед собою нові проблеми в контексті прав інтелектуальної власності: прикладом є простота, з якою документи зараз скануються та відтворюються, або музичні компакт-диски копіюються на домашній комп'ютер.

Інтелектуальна власність є важливим активом як для великих, так і для малих і середніх підприємств. Зростає кількість великих компаній з правами інтелектуальної власності, які розглядають використання своїх нематеріальних активів як сильну конкурентну перевагу перед іншими компаніями. Таким чином, підприємства, що представляють малі та середні підприємства, стають особливо вразливими у разі конфліктів щодо їхньої інтелектуальної власності, що може призвести до судових розглядів з боку інших, більших підприємств, які мають значні фінансові ресурси та можуть використовувати їх для усунення дрібних конкурентів [1, с. 47].

У сучасному світі, де технології та економічні знання виходять на перший план, питання правового захисту та оцінки інтелектуальної власності набувають все більшого значення. На сьогодні інтелектуальна власність є одним із невикористаних ресурсів компаній. Залучення інтелектуальної власності до господарського обороту може дати новий поштовх розвитку бізнесу. 21 століття, в яке нещодавно вступило людство, ознаменувало початок нової ери – епохи передо-

вих технологій, глобальної інформації та динамічного економічного зростання. Тому не дивно, що людське суспільство, завдяки розвитку в наступному столітті, приписує головну роль інтелектуальному продукту, який лежить в основі економічної та правової категорії «інтелектуальна власність».

Дослідники вже давно ведуть наукові дискусії щодо віднесення різних результатів інтелектуальної власності до інтелектуальної власності, а також їх групування за різними критеріями. На сучасному етапі розвитку продуктивних сил і в умовах становлення постіндустріального суспільства інтелектуальна діяльність є не лише сферою реалізації людського потенціалу, а й основним джерелом соціально-економічного прогресу нації. Об'єкти інтелектуальної власності використовуються в різних сферах господарської діяльності, забезпечують виробництво інноваційної продукції, підтримують розвиток сфери послуг та підвищують прибутковість підприємницької діяльності. Виникнення, розвиток, ускладнення та диверсифікація інтелектуальної діяльності відбувалися разом із розвитком людської цивілізації. За останні десятиліття зі становленням постіндустріального суспільства відносини інтелектуальної власності стали важливою складовою соціально-економічної бази суспільства, а інтелектуальна власність набула статусу визначального чинника суспільного виробництва [2].

Враховуючи те, що страхування інтелектуальної власності є досить розвиненим видом страхування в зарубіжній страховій практиці та поодинокі випадки укладення таких договорів вітчизняними страховиками, доцільно розглянути позитивні моменти укладання договорів на права інтелектуальної власності для держави та економіки та чинники перешкоджання розвитку цих страхових послуг в Україні.

Серед позитивів укладання договорів страхування прав інтелектуальної власності в економічній літературі є напр. [3, с. 42]:

- 1) надання фінансових ресурсів для охорони інтелектуальної власності;

- 2) отримання гарантій малого бізнесу від залякування з боку великих корпорацій;
- 3) професійний захист репутації власників інтелектуальної власності;
- 4) залучення експертів до кризових ситуацій;
- 5) запобігання необхідності відволікання власних ресурсів товариства на захист його порушених прав та охоронюваних інтересів;
- 6) підвищення привабливості інтелектуальної власності для інвесторів з метою мінімізації ризиків;
- 7) захист від певних методів ворожого поглинання, які практикуються шляхом набуття контролю над інтелектуальною власністю;
- 8) управління збільшенням вартості інтелектуальної власності.

Також можна назвати позитивні моменти укладання договорів страхування інтелектуальної власності для держави:

- 1) створення недержавної системи захисту інтелектуальної власності шляхом створення механізму страхування відшкодування фінансових втрат правовласників та впровадження превентивних заходів,
- 2) покращення інвестиційного клімату в країні, у тому числі шляхом створення інвестиційних ресурсів за рахунок внесків страхувальників, які страхові компанії можуть інвестувати в інноваційну сферу,
- 3) підвищення інвестиційної привабливості країни для іноземних інвесторів, які стурбовані правами інтелектуальної власності,
- 4) зменшення тиску міжнародних організацій щодо захисту інтелектуальної власності,
- 5) забезпечення чесної конкуренції шляхом запобігання [3, с. 41].

Страхування інтелектуальної власності – це сукупність господарських відносин, які виникають у зв'язку із захистом інтересів інтелектуальної власності у разі настання страхового випадку. Серед передумов створення страхування інтелектуальної власності слід відзначити: зростання кількості порушень прав інтелектуальної власності у світі; посилення конкуренції на міжнародних ринках в умо-

вах глобалізації економічних відносин; специфічні характеристики інтелектуальної власності, що підвищують ризик їх економічного використання; виключний характер прав інтелектуальної власності, що обумовлює його обмежений простір, тому такі права інтелектуальної власності в різних країнах можуть належати різним суб'єктам. На сучасному ринку інтелектуальної власності охоплюються такі випадки: – порушення прав творця та власника інтелектуальної власності; – неприйняття винагороди за використання об'єктів інтелектуальної власності; – недотримання договорів про конфіденційність, ліцензійних договорів та договорів купівлі-продажу об'єктів інтелектуальної власності; – використання об'єктів інтелектуальної власності як застави кредитів.

З огляду на викладене, слід зазначити, що страхування інтелектуальної власності в порівнянні зі страхуванням майна, відповідальності, особистого страхування вважається одним із найбільш збиткових видів страхування. Враховуючи вищевикладене, можна узагальнити фактори, що гальмують розвиток страхування інтелектуальної власності в Україні: недоліки законодавства, що регулює патентно-ліцензійні відносини; ставлення в суспільстві, яке проявляється через зневагу до авторського права та патенту; недостатній рівень страхової культури в компанії; складність інтелектуальної власності як об'єкта страхування; високий рівень шахрайства; відсутність досвіду вітчизняних страховиків; недосконалість системи захисту авторських прав.

Література:

1. Фиогинова Ю. Ю. Организация программ страхования расходов по защите прав на интеллектуальную собственность в США. *Финансы*. 2008. № 8. С. 47–48
2. Вірченко В. Еволюція підходів до класифікації об'єктів інтелектуальної власності. Вісник Київського нац. унів. ім. Тараса Шевченка: сер.: *Економіка*. 2013. № 144. с. 6.
3. Цыганов А. А. Внедрение страхования интеллектуальной собственности в практику работы Российских страховых компаний. *Финансы*. 2005. № 12. С. 41–44.